

УДК 37:81-057.875 (076.5)

Л. Г. БУДАНОВА

доктор педагогічних наук, доцент
Національний фармацевтичний університет, м. Харків

ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ З ДИСЦИПЛІНИ “ІНОЗЕМНА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)” У НАЦІОНАЛЬНОМУ ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Стаття присвячена змісту практичної підготовки студентів за спеціальністю “Фармація” з дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” на прикладі Національного фармацевтичного університету. Визначено предмет, мету вивчення навчальної дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” та міждисциплінарні зв’язки. Деталізовано компетентності, формуванню яких сприяє вищезазначена дисципліна. Підкреслено завдання для самостійної аудиторної роботи студентів, які навчають комунікативних компетенцій. Розглянуто методи навчання іноземних мов та методи контролю.

Ключові слова: практична підготовка, матриця, компетентність, професійне спрямування, навчальна програма, зміст, фах.

Фармацевтична освіта має одні з найкращих освітніх показників у нашій державі. Вона прогресивно інтегрується до Європейського освітнього простору. Актуальність статті зумовлена тим, що сьогодні активно й цілеспрямовано впроваджують світові освітні стандарти в систему практичної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі з дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)”.

Метою статті є висвітлення змісту програми практичної підготовки здобувачів зі спеціальності “Фармація” з дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)”. Досягнення мети передбачає аналіз змісту навчальної програми з дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” для фармацевтичних факультетів українських закладів вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” є лексичний та граматичний матеріал з іноземної мови, необхідний для розвитку лінгвістичних, соціолінгвістичних та прагматичних компетенцій відповідно до рівня B2, а також робота з іноземною літературою з тим, щоб уміти одержувати необхідну інформацію з іноземних джерел.

Міждисциплінарні зв’язки: навчання іноземної мови з використанням навчально-методичного комплексу кафедри інтегрується з усіма дисциплінами спеціальностей “Фармація”, “Клінічна фармація”, “Технології парфумерно-косметичних засобів”, “Технології фармацевтичних препаратів”, “Лабораторна діагностика”, “Промислова біотехнологія”, “Фармацевтична біотехнологія”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Логістика”, “Менеджмент організацій і адміністрування”, які студенти вивчають з першого курсу.

Цілі викладання навчальної дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)”:

– *практична* – формування в студентів комунікативних мовленнєвих компетенцій та вміння застосовувати свої знання з англійської мови

для здійснення іншомовного спілкування, а також застосовувати свої знання при аудіюванні, говорінні, читанні та письмі;

- *освітня* – формування в студентів розуміння суті мовних явищ; порівняння явищ іноземної мови з рідною мовою; залучення до діалогу культур; оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії іншомовної країни; уміння працювати з інформаційними ресурсами;

- *розвивальна* – розвиток умінь застосовувати здобуті знання та навички в певній ситуації мовлення на основі здійснення проблемно-пошукової діяльності; мовленнєвих здібностей; інтелектуальних і пізнавальних здібностей; готовності до участі в спілкуванні з носіями мови; готовності до самоосвіти за просунутими рівнями володіння іноземною мовою іншомовного спілкування, а також застосовувати свої знання при аудіюванні, говорінні, читанні та письмі;

- *виховна* – виховання в студентів культури спілкування, яка прийнята в сучасному світі; ціннісних орієнтацій, почуттів та емоцій; позитивного ставлення до іноземної мови, культури народу, який розмовляє цією мовою; такої риси характеру, як доброзичливість;

- *соціальна* – вироблення вміння спілкуватися й робити вагомий внесок у міжнародне середовище, що постійно змінюється;

- *соціокультурна* – формування широкого розуміння важливих і різнопланових міжнародних соціокультурних проблем.

Таким чином, основними завданнями вивчення дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” є навчити таких компетенцій: лінгвістичних (лексична, граматична, семантична, фонологічна, орфографічна, орфоепічна); соціолінгвістичних (лінгвістичні маркери соціальних відносин, правила ввічливості, вирази народної мудрості, реєстрові відмінності, діалект та акцент); *прагматичні* (дискурсивна та функціональна компетенції).

Отже, компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)”, мають взаємозв’язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання в Стандарті вищої освіти України.

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти *компетентностей: інтегральних* – формулювати судження; ясно й недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії; *загальних* – здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність учитися й бути сучасно навченим; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність спілкуватися іноземною мовою, як усно, так і письмово; навички використання інформаційних та комунікаційних технологій; здатність до вибору стратегії спілкування; *фахових* – здатність спілкуватися іноземною мовою, як усно, так і письмово; володіти лексикою на найбільш загальні теми та теми, пов’язані з професійною сферою діяльності.

У табл. 1 подано деталізацію компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі “Матриці компетентностей”.

Таблиця 1

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
1	Інтегральна	- лексика та граматичні конструкції на рівні вище від середнього	- формувати судження; - чітко робити висновки, обґрунтовувати їх	- може чітко висловити свої погляди на певне явище чи інформацію та прокоментувати її	- використання результатів самостійного пошуку аналізу та синтезу інформації з різних джерел для вирішення питань
2	Загальна				
	комунікативна:	- стійкі фрази, фразеологізми; - граматичні елементи, категорії, класи, структури, процеси; - морфологія; - зв'язок слова із загальним контекстом; - синоніми, антоніми; - логічні зв'язки;	- володіти лексикою - на найбільш загальні теми та теми, пов'язані зі сферою діяльності; - усвідомлювати й контролювати організацію змісту; - чітко природно вимовляти слова та інтонувати; - правильно вживати пунктуаційні знаки; - правильно озвучувати написане; - користуватись словником	- може ясно висловити свою думку, аргументувати її, не маючи потреби в обмеженні того, що хоче сказати; - може письмово викласти свою думку чітко, змістовно, об'ємно; - спелінг, пунктуація правильні	- досвід самостійної предметної діяльності: навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної тощо
	лінгвістична	- перцепція і продукція звукових одиниць; - перцепція та продукція символів, з яких складаються письмові тексти; - правила написання; - умовні позначення			

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
	соціо-лінгвістична	<ul style="list-style-type: none"> - правила ввічливості, вирази народної мудрості, соціальні відносини 	<ul style="list-style-type: none"> - вживати та вибирати привітання, форми звертання, - обмін інтересами 	<ul style="list-style-type: none"> - висловлюватись упевнено, чітко й ввічливо у формальному та неформальному реєстрах, адекватно ситуації та особистості співрозмовника 	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до контролю, самоконтролю результатів мовленнєвої діяльності
	прагматична	<ul style="list-style-type: none"> - принципи, за якими висловлювання організуються й укладаються; - надання та запит фактичної інформації 	<ul style="list-style-type: none"> - контролювати логічне складання речень з погляду теми; - будувати й керувати мовленням; - виражати ставлення до фактів, емоцій тощо 	<ul style="list-style-type: none"> - може привести зміст і форму власного висловлювання у відповідність до ситуації; - може висловлюватись спонтанно; - вираження думок 	<ul style="list-style-type: none"> - досвід особистої відповідальності за власну комунікативну поведінку, ви-могливість до свого мовлення
	Загальні за Європейськими мовленнєвими стандартами	<ul style="list-style-type: none"> - декларативні знання, знання світу, набуті через досвід освіти чи інформаційні джерела; - соціокультурні знання: повсякденне життя, умови життя, міжособистісні відносини, цінності, ідеали, норми поведінки, соціальні правила поведінки 	<ul style="list-style-type: none"> - евристичні вміння; - уміння вчитися; - загальні фонетичні здібності та вміння; - мовна і комунікативна свідомість; - “компетенція існування”; - міжкультурні вміння та навички; - практичні вміння та здібності, міжкультурне усвідомлення 	<ul style="list-style-type: none"> - може використовувати знання за якими мова організовується; - може спостерігати за новим досвідом і брати в цьому участь; - приєднувати нове знання до вже існуючого; - привести до спільного знаменника рідну й іноземну культури 	<ul style="list-style-type: none"> - використання знання, умінь та навичок для самоосвіти й самостійної роботи

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен:

– *знати*: лексику та граматичні конструкції на рівні вище від середнього; стійкі фрази, фразеологізми; граматичні елементи, категорії, класи, структури; морфологію; зв'язок слів із загальним контекстом; синоніми, антоніми; перцепцію та продукцію звукових одиниць; перцепцію та продукцію символів, з яких складаються письмові тексти; правила написання; умовні позначення; правила ввічливості, вирази народної мудрості, соціальні відносини; принципи, за якими висловлювання організуються й укладаються;

– *вміти*: розуміти основні ідеї тексту як на абстракту, так і на конкретну тему, зокрема брати участь у дискусіях за фахом; вільно спілкуватися з носіями мови; чітко, детально висловитись на широке коло тем, виражати свою думку з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи за і проти; розуміти основні ідеї складних текстів на абстрактні й конкретні теми, загальні і професійно орієнтовані; взаємодіяти з певною мірою побіжності та безпосередності з носіями мови; робити чіткі й детальні повідомлення з широкого кола питань, викладати свій погляд на основну проблему, показати переваги та недоліки;

– *володіти*: методами самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для вирішення питань; уміннями й навичками для самоосвіти та самостійної роботи; евристичними вміннями; комунікативним методом; умінням учитися.

На вивчення навчальної дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” відводиться 90 годин (30 – практична робота, 60 – самостійна робота), 3 кредити ЄКТС.

Завдання для самостійної *аудиторної роботи* студентів, які спрямовані на формування комунікативних компетенцій, можна узагальнити таким чином: прослухайте аудіозапис тексту та слів до теми, що вивчаєте; виконайте вправи на multiplechoice на розуміння прослуханої інформації; перекладіть слова до тексту, який читали вдома; дайте відповіді на запитання до тексту; розкажіть розмовну тему; прочитайте та перекладіть на рідну мову текст з підручника; розв'яжіть ситуативні завдання; обговорення, написання студентських творів за темами практичних занять: напишіть переклад тексту для конкурсу на кращий переклад; виконайте завдання на читання, переклад, розуміння тексту, а також завдання на перевірку вмінь та навичок комунікації та розуміння прослуханої інформації в олімпіадах.

Завдання для самостійної *позаудиторної роботи* студентів: підготуйте повідомлення на тему, що вивчаєте; вивчіть напам'ять лексику з теми; підготуйте тему з граматики; підготуйте лексичну тему; напишіть науково-дослідну роботу за темою, відображеною в плані; зробіть виступ на конференціях, у гуртках СНТ; прочитайте самостійно рекомендовану літературу при підготовці до занять; напишіть реферат за темою, що вивчаєте; прочитайте та перекладіть тексти домашнього завдання; виконайте письмові вправи; напишіть твір за поданою темою.

Таким чином, організація самостійної роботи студентів та вибір оптимальних форм і методів її організації спонукає до отримання навчальної інформації з різноманітних джерел, від друкованих видань до інтернет-ресурсів, формує навички самостійного планування й організації власного навчального процесу, що забезпечує перехід до самоосвіти після завершення навчання в закладах вищої освіти.

Щодо методів навчання, то провідним методом навчання іноземних мов є *комунікативний*. Він передбачає приділення найбільшої уваги говорінню й аудіюванню. Головною метою цього методу є навчити студента спілкуватися іноземною мовою за допомогою створення іншомовного середовища. Розвиток комунікативної компетенції здійснюється завдяки взаємодії між студентами на практичному занятті, під час виконання парних і групових завдань, а також з аудіювання. *Граматично-перекладний метод* передбачає вивчення іноземної мови для вільного читання текстів на соціально-побутові теми та професійно орієнтовані. Студенти повинні перекласти на рідну мову тексти, проаналізувати граматичні структури та явища, вивчити лексику, яка є в тексті. *Когнітивний метод* потребує свідомого володіння граматичними конструкціями та розширення словникового запасу. Студенти розв'язують ситуативні завдання, які вимагають креативного мислення, аналізу та застосування мовних знань. *Інноваційні методи* навчання іноземних мов своєю метою ставлять розвиток і самовдосконалення студентів, які розкривають свої потенційні творчі можливості під час взаємодії з викладачем. *Інтерактивний метод* надає можливість вирішити комунікативно-пізнавальні завдання засобами іншомовного спілкування, організувати й розвивати діалогічне мовлення, спрямоване на взаємодію, вирішення проблем, важливих для кожного з учасників навчального процесу.

Реалізація методів навчання здійснюється за допомогою низки прийомів, різноманітних підходів та робочих технік.

Водночас методи контролю здобутих знань з іноземної мови під час поточного, модульного та підсумкового контролю передбачають застосування методів усного контролю (монологічне мовлення, читання тексту, бесіда) і методів письмового контролю (диктант, тест, твір).

Висновки. У процесі викладання дисципліни “Іноземна мова (за професійним спрямуванням)” віршують такі питання: проводять заходи щодо навчально-методичного забезпечення мовних курсів (добір підручників, створення робочих навчальних програм); організують самостійну роботу студентів, розробляють рекомендації щодо роботи з використанням рекомендованих комп'ютерних програм тощо; здійснюють перспективне та поточне планування заходів з урахуванням потреб їх ресурсного, кадрового й організаційного забезпечення.

Список використаної літератури

1. Буданова Л. Г. Діагностика якості знань студентів немовних ВНЗ у процесі вивчення іноземних мов. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*: зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (гол. ред.) та ін. Запоріжжя, 2011. Вип. 14. С. 317–321.

2. Василенко О. М. Функції та методи управління освітнім процесом. *Наука і сучасність* : зб. наук. пр. Київ, 2000. Вип. 1. С. 25–36.
3. Кайдалова Л. Г. Компетентнісний підхід у підготовці фармацевтичних кадрів. *Проблеми освіти* : наук.-метод. зб. Київ, 2015. Вип. 43. С. 39–43.
4. Hopkins J. Some reflections on human and social indicators for development. *Discussion Paper*. Geneva, 1988. 93 p.
5. Nilsson K. A., Kells H. R. Evaluation for Quality Assurance and Improvement. Stockholm, 1998. 106 p.
6. Royal Pharmaceutical Society of Great Britain, Pharmacy in a New Age: The New Horizon. *Draft*. Great Britain, 2004. P. 11–18.
7. Annual Directory of Accredited Professional Programs of Colleges and Schools of Pharmacy on ACPE. URL: <http://www.acpe-accredit.org>.
8. European Institute of Innovation and Technology. URL: <http://eit.europa.eu/>

Стаття надійшла до редакції 15.09.2017.

Буданова Л. Г. Содержание практической подготовки по дисциплине “Иностранный язык (по профессиональному направлению)” в Национальном фармацевтическом университете

Рассмотрено содержание практической подготовки студентов по специальности “Фармация” по дисциплине “Иностранный язык (по профессиональному направлению)” на примере Национального фармацевтического университета. Определены предмет, цель изучения учебной дисциплины “Иностранный язык (по профессиональному направлению)” и междисциплинарные связи. Детализированы компетентности, формированию которых способствует вышеупомянутая дисциплина. Выделены задания для самостоятельной аудиторной работы студентов, которые развивают коммуникативные компетенции. Рассмотрены методы обучения иностранным языкам и методы контроля.

Ключевые слова: *практическая подготовка, матрица, компетентность, профессиональное направление, учебная программа, содержание, специальность.*

Budanova L. Contents of Practical Training in the Discipline “Foreign Language (in Proficiency)” at the National Pharmaceutical University

The discipline “Foreign Language” (in proficiency) is intended to increase the competence of future specialists. Based on knowledge of the school curriculum, the discipline demonstrates a completely different, higher level foreign language.

The content of students’ practical training in specialty “Pharmacy”, discipline “Foreign Language (in proficiency)” is considered on the example of the National University of Pharmacy. The subject, the purpose of studying discipline “Foreign language” (in proficiency) and interdisciplinary connections are determined.

The subject of study discipline “Foreign Language” (in proficiency) is the lexical and grammar material from a foreign language is necessary for the development of linguistic, sociolinguistic and pragmatic competences in accordance with level B2, as well as work with foreign literature in order to be able to obtain the necessary information. from foreign sources.

The competence, the formation of which is promoted by the aforementioned discipline, is detailed. According to the requirements of the standard discipline provides acquisition of higher education competencies: integral, general, professional.

The task for independent student’s work, which teaches communicative competence, is emphasized. At the same time, the methods of teaching foreign languages and methods of control are considered. The methods of teaching – communicative method, grammatical translation method, cognitive method, innovative methods and interactive method.

Integrative final programmatic learning outcomes, the formation of which is facilitated by academic discipline, presuppose that students fluent in foreign language at level B2.

Key words: *practical training, matrix, competence, professional direction, curriculum, content, specialty.*